

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ตำบลต้นตาล
อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิง
การดำเนินงานโซ่อุปทาน*

FACTOR FOR PRODUCTION MANAGEMENT FABRIC THAI – YUAN
YOK MOOK HAND-WEARING TONTAN SUB-DISTRICT, SAOHAI
DISTRICT, SARABURI PROVINCE APPLY SUPPLY CHAIN OPERATION
REFERENCE MODEL

มันทนาภรณ์ อรุณเรือง¹, กิตติชัย ประเสริฐพรศรี², วรพงษ์ อรุณเรือง³, วรเศรษฐ์ อุดมสิน⁴
และ ศนภสร รอดสนใจ⁵

Manthanaporn Arunrueang¹, Kittichai Prasertpornsr², Worapong Arunrueang³, Worased Udomsin⁴
and Sanapasorn Rodsonjai⁵

¹⁻²สาขาวิชาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง คณะวิศวกรรมศาสตร์และ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

¹⁻²Department of Logistics Technology and transportation management, Faculty of Engineering and
Architecture, Rajamangala University of Technology Tawan-OK, Thailand

³วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

³Pho-Chang Academy of Art, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

⁴นักวิจัยอิสระ

⁴Independent Scholar, Thailand

⁵สาขาโลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

⁵Department of Logistics, Samutprakan Technical College, Thailand

Citation:

* มันทนาภรณ์ อรุณเรือง, กิตติชัย ประเสริฐพรศรี, วรพงษ์ อรุณเรือง, วรเศรษฐ์ อุดมสิน และ ศนภสร รอดสนใจ. (2569).
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยประยุกต์ใช้แบบจำลอง
อ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(4), 1587-1601.

Manthanaporn Arunrueang, Kittichai Prasertpornsr, Worapong Arunrueang, Worased Udomsin
and Sanapasorn Rodsonjai. (2026). Factor For Production Management Fabric Thai – Yuan
Yok Mook Hand-Wearing Tontan Sub-District, Saohai District, Saraburi Province Apply Supply Chain
Operation Reference Model. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(4), 1587-1601.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

Corresponding Author's Email: kittichai_pr@rmutto.ac.th

วันที่รับบทความ : 24 พฤษภาคม 2026; วันแก้ไขบทความ 4 มิถุนายน 2569; วันตอบรับบทความ : 6 มิถุนายน 2569

Received 24 May 2026; Revised 4 June 2026; Accepted 6 June 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน และ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ของกลุ่มทอผ้า ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง 52 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยายและสถิติเชิงอนุมานแบบทางเดียว(One-way ANOVA)

พบว่า 1.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุก ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน (4.17 ± 0.043) ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา(4.16 ± 0.033) ปัจจัยด้านการผลิต(4.10 ± 0.043) ปัจจัยด้านการขนส่ง(4.17 ± 0.033) และปัจจัยด้านการส่งคืน(4.18 ± 0.042) มีผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนอยู่ในระดับมาก และ 2.ปัจจัยทั้ง 5 ด้านส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

คำสำคัญ: การจัดการผลิต, ผ้าทอยกมุก, แบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน

Abstract

The objectives of this research are 1. To study the factors affecting the production management of Thai-Yuan Yok Mook and 2. To compare the factors affecting the production management of Thai-Yuan Yok Mook of the weaving group in Ton-Tan Sub-district, Sao Hai District, Saraburi Province by conducting quantitative research from a sample of 52 people by purposive sampling with a questionnaire tool and data analysis by descriptive statistics and one-way ANOVA.

It was found that 1. Factors affecting the production management of pearl textiles include planning factors (4.17 ± 0.043). Procurement Factors (4.16 ± 0.033) Factors of Production (4.10 ± 0.043) Transport Factors (4.17 ± 0.033) and Return Factors (4.18 ± 0.042) 2. The five factors affecting the production management of Thai-Yuan Yok Mook were not significant at the level of 0.05

Keywords: Production Management, Yok-Mook hand-wearing, SCOR Model

บทนำ

การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกลายเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการ เนื่องจากเป็นกลไกที่ช่วยให้สามารถส่งมอบสินค้าและบริการได้อย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม (Stock and Lambert, 2001) การพัฒนาขีดความสามารถด้านการจัดการทั้งในมิติของการวางแผนกลยุทธ์ การผลิต การบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดหาวัตถุดิบ การตลาด และการจัดการภายในองค์กร ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความได้เปรียบทางการค้า การประสานกิจกรรมในโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำผ่านกระบวนการกลางน้ำไปจนถึงปลายน้ำ (Bourlakis and weightman, 2004) รวมถึงการร่วมมือกันในรูปแบบเครือข่ายธุรกิจและกลุ่มวิสาหกิจ จะยิ่งเสริมให้การดำเนินงานมีความราบรื่นและสามารถแข่งขันได้ทั้งด้านการแข่งขันทางธุรกิจ (Cohen S, Rousell J, 2005) ประกอบด้วยต้นทุนและการเพิ่มคุณค่าเพิ่มของสินค้า ปัจจุบันองค์กรจึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการลดค่าใช้จ่าย แต่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่าง (Hugo et al, 2004) เพื่อให้สินค้าตอบโจทย์การตลาดและสร้างการจดจำแก่กลุ่มลูกค้า

ชาวไทยยวนในจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีรากเหง้ามาจากเมืองเชียงแสน ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำป่าสัก ก่อนจะขยายชุมชนไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม รวมถึงงานหัตถกรรมการทอผ้าด้วยกี่มือ ผ้ายกมุกนับเป็นผลงานที่สะท้อนภูมิปัญญาของชุมชนไทยยวนได้อย่างชัดเจน ด้วยเทคนิคการทอที่ซับซ้อน โดยเพิ่มเส้นด้ายยืนพิเศษสองชุด ทำให้เกิดลวดลายละเอียดสวยงามเป็นเอกลักษณ์ มักนำมาใช้ตัดเย็บเป็นผ้าชิ้นสำหรับพิธีสำคัญ ผ้าทอมือเหล่านี้นอกจากมีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมแล้ว ยังมีมิติของความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคลในโอกาสสำคัญต่าง ๆ (ศูนย์สารสนเทศหม่อนไหมและประชาสัมพันธ์ กรมหม่อนไหม, 2564) ชุมชนตำบลต้นตาล อำเภอสว่างแดนดิน ได้รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มทอผ้าไทยยวนเมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยสตรีในหมู่บ้านที่ต้องการสร้างรายได้เสริมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐทั้งด้านงบประมาณและการอบรมวิธีการทอ จนพัฒนาการผลิตผ้าหลากหลายประเภท เช่น ผ้าขาวม้า ผ้าพื้นลายโบราณ และผ้าลวดลายร่วมสมัย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการสืบทอดองค์ความรู้การทอผ้ายกมุกกำลังประสบ

ความท้าทาย เนื่องจากคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจน้อยลง ทำให้เหลือเพียงผู้สูงอายุบางส่วนที่ยังคงทอผ้าแบบดั้งเดิมไว้ การเปลี่ยนไปทอผ้าสมัยนิยมแทนผ้าอัตลักษณ์จึงเพิ่มความเสี่ยงให้ภูมิปัญญานี้ใกล้สูญหาย (แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี พ.ศ.2561-2564, 2559) รวมถึงการจัดการในการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน กลุ่มทอผ้าไทยยวนไม่ได้มีการวางระบบในการจัดการการผลิตทำให้เกิดปัญหาทั้ง การวางแผนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ขาดการจัดการในการจัดซื้อจัดหาด้านวัตถุดิบ การจัดการจัดส่งผ้ายกมุกไทยยวน รวมถึงการจัดการการส่งคืนผ้าไทยยวน ทำให้กลุ่มทอผ้ายกมุกไทยยวนขาดโอกาสในการขยายตลาดและขาดการสร้างคุณค่าในสินค้าผ้ายกมุกไทยยวน ทำให้ผ้าทอยกมุกไทยยวนไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มลูกค้า และไม่สามารถผลิตผ้าทอยกมุกได้ทันตามความต้องการของตลาด ทำให้กลุ่มทอผ้าไทยยวนสูญเสียโอกาสในการขายผ้าทอยกมุกไทยยวนของกลุ่มทอผ้า

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ของกลุ่มทอผ้าตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ดังกล่าว โดยได้มีการประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน(SCOR Model) (Supply Chain Operations Reference Model, Supply Chain Council Inc., Version 5.0, 2005) มาเป็นรูปแบบอ้างอิงในการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน(SCOR Model) ได้แก่ ปัจจัยด้านวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการจัดส่ง และปัจจัยด้านการส่งคืน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตกลุ่มผ้าทอยกมุกไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนของกลุ่มทอผ้าตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ตามแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำผ้าทอยกมุกไทยยวนแข่งขันในตลาดระดับประเทศไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน
2. ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ไม่แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (SCOR Model)

แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน(SCOR Model) (นพพล สุวรรณทรัพย์, 2558) ถูกพัฒนาขึ้นโดย Supply Chain Council โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อธิบายการจัดการการดำเนินงานขององค์กร โดยให้ความสำคัญในกิจกรรมการดำเนินธุรกิจ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าและยังสามารถกำหนดกรอบการทำงาน(Fram work) ให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (ชัยวัฒน์ ไบไม้, 2561) เป็นการจำลองหรืออ้างอิงรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานหรือการดำเนินธุรกิจ ที่ตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจต่อลูกค้า โดยกำหนดการดำเนินงานหรือกิจกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน โดยการจัดสร้างแบบจำลองการดำเนินกิจกรรมและสามารถเชื่อมโยงในแต่ละกิจกรรมการดำเนินงานโดยมีการสื่อสารกันในระหว่างกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณา (Supply Chain Operations Reference Model, Supply Chain Council Inc., Version 5.0, 2005) ได้แก่

- 1) ด้านการวางแผน (Plan) คือ การสร้างรูปแบบกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการ และการจัดส่ง เป็นไปตามรูปแบบหรือสอดคล้องกับธุรกิจ
- 2) ด้านการจัดซื้อจัดหา (Source) คือ กระบวนการในการจัดหาและจัดซื้อวัตถุดิบหรือการบริการ สำหรับในการดำเนินกิจกรรมในธุรกิจที่ได้วางแผน
- 3) ด้านการผลิต (Make) คือ กระบวนการแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบ ไปเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือการบริการ ตามที่ได้วางแผน ในการดำเนินธุรกิจ
- 4) ด้านการจัดส่ง (Delivery) คือ กระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าสำเร็จรูป วัตถุดิบ หรือสินค้าคงคลัง เพื่อในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจหรือตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า
- 5) ด้านการส่งคืน (Return) คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับประกันสินค้าหรือความพึงพอใจของลูกค้า โดยการรับและ ตรวจสอบสินค้าตามที่ลูกค้ามีการร้องเรียน

งานวิจัยที่ได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน(SCOR Model) สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของธุรกิจ ดังนี้

ศิริรัตน์ ตรงวัฒนาวุฒิ และคณะ(2561) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่ โดยตัวแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทานพบว่า ในการเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนา การวางแผน การจัดหา การขนส่ง การผลิต และการส่งคืน ของข้าวเปลือก

เนตรตะวัน โสมนามและคณะ(2564) ศึกษาเรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่า ในการจัดการห่วงโซ่อุปทานมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยใช้กรอบแนวคิด SCOR Model นั้น มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก($x = 3.99$, S.D. = 0.55) โดยภาพรวม

มฤดี จันทรรัตน์ และมนตรี คงตระกูลเทียน(2564) ศึกษา การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของผักสลัดไฮโดรโปนิกส์ด้วย SCOR Model: กรณีศึกษา บริษัท สวนละออ จำกัด พบว่า การทำให้ผักสลัดไฮโดรโปนิกส์มีคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ จะต้องมีการวางแผนการผลิต จัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ การผลิตที่มีมาตรฐาน การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ และลดการส่งคืนผักสลัดไฮโดรโปนิกส์

2. การผลิตผ้าทอยกมุกของชาวไทยยวน

กระบวนการผลิตผ้าทอยกมุกชาวไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เป็นผู้หญิงที่มีเชื้อสายเป็นชาวไทยยวน ซึ่งได้รับความรู้ด้านการทอผ้ายกมุกจากผู้สูงอายุที่เป็นบรรพบุรุษที่มีความรู้ด้านการทอผ้ายกมุกในท้องถิ่นถ่ายทอดการทอผ้าสืบต่อกันมา หญิงชาวไทยยวนที่ทอผ้ายกมุกได้จะมีความรู้ความสามารถในการทอผ้าได้ทุกประเภท ซึ่งกระบวนการทอและกระบวนการผลิต ดังนี้

1) การเตรียมเส้นด้ายและการทอผ้ายกมุก โดยปัจจุบันเริ่มจากการซื้อสำเร็จจากโรงงานเรียกว่า เส้นใยประดิษฐ์ หรือเส้นไหมประดิษฐ์

2) กระบวนการทอผ้ายกมุก มีองค์ประกอบของการทอที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ดังนี้

(1) ผู้ทอเป็นกลุ่มสตรีชาวไทยยวนที่ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มทอผ้าของชาวตำบลต้นตาลที่มีฝีมือในด้านการทอผ้า มีอาชีพหลักคือทำนา อายุอยู่ระหว่าง 30-70 ปี

(2) อุปกรณ์การทอ ใช้กี่หรือหูกเป็นอุปกรณ์ในการทอ และได้พัฒนารูปแบบของกี่ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และเพื่อให้ทอผ้าได้มากและรวดเร็วขึ้น

(3) เส้นด้ายที่ใช้ทอ จะซื้อเส้นใยประดิษฐ์จากโรงงาน โดยนำมากรอเพื่อทำเครื่อง ส่วนการออกแบบลายและสีจะออกแบบกันเองหรือให้ผู้ซื้อกำหนดให้ ในขั้นตอนการกรอด้วยหลอดใส่ลงในกระสวยสำหรับเป็นด้ายพุ่งมักจะนำกลับไปกรอที่บ้าน

(4) ขั้นตอนการทอ จะทอด้วยกี่กระตุก ซึ่งมีขั้นตอนการทอทั้งหมด 9 ขั้นตอน คือ 1) การกรอด้วยยืน 2) การเดินด้าย 3) การสับทูก 4) การกรีดด้วย 5) การนำเพลาม้วนด้ายมาติดกับกึ่งทอผ้า 6) การคัดเส้นด้าย 7) การเดินตะกอล 8) การผูกโยงตะกอล 9) การทอ

3. ลวดลาย การใช้สี และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ลวดลายผ้าทอยกมุกของชาวไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสงขลา จังหวัดสงขลา เกิดจากการกำหนดลวดลายลงบนเส้นด้ายยืน โดยผู้ทอจะทำเครื่องด้วยยืน 2 เครื่อง ได้แก่ ชั้นด้ายยืนที่เป็นพื้น และชั้นด้ายยืนที่เก็บลวดลายมุก เวลาทอจะใช้วิธีการเหยียบไม้ เพื่อสลับด้ายยืน ทั้งสองชั้นเพื่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าตามลักษณะของตะกอลที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงดัง ภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ภาพการทอผ้าทอยกมุกชาวไทยยวน

ภาพที่ 2 ภาพผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกมุกชาวไทยยวน

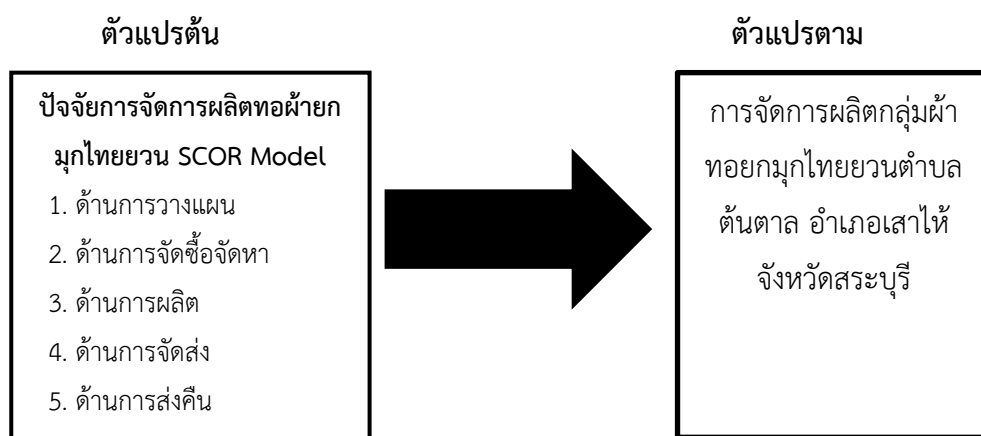
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผลิต หรือการวิเคราะห์ที่โซ่อุปทานเกี่ยวข้องกับผ้าพื้นเมืองหรือพื้นถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา(2561) ศึกษาเรื่อง การจัดการโซ่อุปทานผ้าไหมจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน เริ่มต้นจากการวางแผนการผลิตประจำวันตามประสบการณ์ จัดซื้อจัดหาวัตถุดิบด้วยเกณฑ์คุณภาพ การผลิตแบ่งตามความเชี่ยวชาญ การจัดส่งโดยผ่านผู้ค้าส่ง และการรับคินนั่นจะรับคิन्न้อยมาก

สิทธิพันธ์ วิวัฒนาพรชัย และคณะ(2565) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โซ่อุปทานการผลิตผ้าย้อมครามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสกลนคร โดยแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน พบว่า การดำเนินกิจกรรมตามแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตผ้าย้อมคราม ตั้งแต่ การวางแผนการผลิต การจัดหาวัตถุดิบในชุมชน การผลิตที่มีความชำนาญ การส่งมอบจะเน้นหน้าร้าน และลดการส่งคิन्नสินค้า โดยผลิตให้ตรงตามคำสั่งซื้อของลูกค้า

ชูลีรัตน์ เกิดศรี และจิตพงษ์ อัยสานนท์(2568) ศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การจัดการโซ่อุปทานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหม ตามองค์ประกอบรูปแบบของ SCOR นั้นมีความสัมพันธ์ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทุกด้านในประสิทธิภาพการดำเนินงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าฝ้ายกมุกไทยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert, 1976 : 49 - 158) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยายและสถิติเชิงอนุมานแบบทางเดียว(One-way ANOVA)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือกลุ่มทอผ้าฝ้ายกมุกไทยวน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนสมาชิก 60 คน โดยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงจากตารางเครซีแอนดัมอแกนต์ (V. Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970 : 608-609) จำนวน 52 คนโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตผ้าทอฝ้ายกมุกไทยวน โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน ทดสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงเฉลี่ย 0.96 และทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาร์คแอลฟาเท่ากับ 0.915 ซึ่งมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าฝ้ายกมุกไทยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยการแจกแบบสอบถามโดยซึ่งหน้ากับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มทอผ้าตำบลต้นตาล อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน (100%) มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน(100%) มีสถานะสมรส จำนวน 48 คน(92.3%) สถานะหม้าย/อยู่ร้าง จำนวน 4 คน (7.7%) มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 52 คน (100%) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 50 คน (96.15%) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-30,000 บาท จำนวน 2 คน (3.85%) และเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าไทยวน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน(100%)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ข้อที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวน

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี โดยอ้างอิงแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน(SCOR Model) สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.17	0.043	มาก
2. ด้านการจัดซื้อจัดหา	4.16	0.033	มาก
3. ด้านการผลิต	4.10	0.043	มาก
4. ด้านการขนส่ง	4.17	0.033	มาก
5. ด้านการส่งคืน	4.18	0.042	มาก

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 = น้อยที่สุด, 1.81-2.60= น้อย, 2.61-3.39= ปานกลาง, 3.40-4.19= มาก และ 4.20-5.00=มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวน พบว่า ปัจจัยที่อ้างอิงจากทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน (SCOR Model) ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน(4.17 ± 0.043) ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา(4.16 ± 0.033) ปัจจัยด้านการผลิต (4.10 ± 0.043) ปัจจัยด้านการขนส่ง(4.17 ± 0.033) และปัจจัยด้านการส่งคืน(4.18 ± 0.042) ซึ่งมีผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยข้อที่1ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ คือ ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยวน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมานโดยสถิติแปรปรวนแบบทางเดียว(One-way ANOVA)ได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน

Source of Variation	SS	df	MS	F	P-Value
Between Groups	0.218	4	0.0546	1.4031	0.233*
Within Groups	9.914	255	0.0388		
Total	10.133	259			

*ที่ระดับนัยสำคัญ=0.05

จากตารางที่ 3 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการขนส่ง และปัจจัยด้านการส่งเสริม โดยอ้างอิงจากทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน มีความสำคัญต่อการจัดการผลิตของกลุ่มทอผ้ายกมุกไทยยวนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไปตามสมมติฐาน ตาม ข้อ2ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ คือ ปัจจัยทุกปัจจัยส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน พบว่า ปัจจัยที่อ้างอิงจากทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน (SCOR Model) ปัจจัยด้านการวางแผนปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหาปัจจัยด้านการผลิตปัจจัยด้านการขนส่งและปัจจัยด้านการส่งเสริมส่งผลหรือมีผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ซึ่งสอดคล้องกับ เนตรตะวัน โสมนามและคณะ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การ

จัดการหอวังโซ่อุปทานมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการขนส่งและปัจจัยด้านการส่งคืน มีผลต่อการจัดการโซ่อุปทานของมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการขนส่ง และปัจจัยด้านการส่งคืน โดยอ้างอิงจากทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทาน มีความสำคัญต่อการจัดการผลิตกลุ่มทอผ้ายกมุกไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ตรงวัฒนาวุฒิ และคณะ (2561) มลฤดี จันทรัตน์ และมนตรี คงตระกูลเทียน (2564) และสิทธิพันธ์ วิวัฒนาพรชัย และคณะ (2565) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์โซ่อุปทานของผักสลัดไฮโดรโปนิคส์ ด้วย SCOR Model: กรณีศึกษา บริษัท สวนละออ จำกัด โดยตัวแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน และการวิเคราะห์โซ่อุปทานการผลิตผ้าย้อมครามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสกลนคร โดยแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน ตามลำดับ พบว่า การจัดการโซ่อุปทานในการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญ ด้านการวางแผน ด้านการจัดซื้อจัดหา ด้านการผลิต ด้านการขนส่ง และด้านการส่งคืน ตลอดโซ่อุปทาน ทำให้เกิดการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการดำเนินธุรกิจ

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยนี้สามารถ ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนของกลุ่มทอผ้า ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จากเดิมไม่มีการวางแผนการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน สู่อการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนที่สามารถจัดการผลิตของผ้าทอยกมุกไทยยวน โดยพิจารณาจัดการปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจากการประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน ตั้งแต่ ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการขนส่ง และปัจจัยด้านการส่งคืน ซึ่งทำให้การจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนที่มีแบบแผนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำในการจัดการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตผ้าทอยกมุกไทยยวนที่มีคุณภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตห่อผ้าใยหมักไทยยวน ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยอ้างอิงทฤษฎีแบบจำลองอ้างอิงโซ่อุปทานของการจัดการผลิตผ้าห่อยกหมักไทยยวน ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดซื้อจัดหา ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการขนส่ง และปัจจัยด้านการส่งคืน มีความสำคัญมากต่อการจัดการผลิตผ้าห่อยกหมัก และมีความสำคัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(ระดับ 0.05) ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ข้อเสนอแนะด้านการวางแผน นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางปรับปรุงการวางแผนจัดการผลิตผ้าห่อยกหมัก ให้เป็นรูปแบบการจัดการผลิตผ้าห่อยกหมักไทยยวนที่เป็นมาตรฐาน 1.2 ข้อเสนอแนะการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการผลิตผ้าห่อยกหมักไทยยวน นำผลการวิจัยต่อยอดเป็นรูปแบบการจัดการผลิตที่เป็นมาตรฐานแล้ว สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตผ้าห่อยกหมัก ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการผลิตผ้าห่อยกหมักไทยยวน เท่านั้น ในงานวิจัยในอนาคตควรศึกษาหรือวิเคราะห์โซ่อุปทานการห่อผ้าใยหมักไทยยวนเพื่อให้เห็นภาพรวมตลอดโซ่อุปทาน ทำให้การจัดการภาพรวมของกลุ่มห่อผ้าใยหมักไทยยวน มีประสิทธิภาพตลอดโซ่อุปทาน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา. (2561). การจัดการโซ่อุปทานผ้าไหมจังหวัดนครราชสีมา. *Suranaree J. Soc. Sci*, 12(2), 85-107.
- ชูลีรัตน์ เกิดศรี และชิตพงษ์ อัยสานนท์. (2568). การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารนวัตกรรมทางธุรกิจและสังคม*, 2(4), 80-96.
- ชัยวัฒน์ ไปไม้ และศิริรัตน์ ตรงวัฒนวุฒิ. (2561). การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็กในจังหวัดเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์ด้วยตัวแบบ SCOR. *วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 13(1), 123-138.

- เนตรตะวัน โสมนาม และคณะ. (2564). การจัดการห่วงโซ่อุปทานมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 5(2), 1-15.
- นพปฎล สุวรรณทรัพย์. (2558). การประเมินผลการปฏิบัติงานโซ่อุปทานโดยใช้แบบจำลอง SCOR model. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ*, 5(1), 1.
- มลฤดี จันทรัตน์ และมนตรี คงตระกูลเทียน. (2564). การวิเคราะห์โซ่อุปทานของผักสลัดไฮโดรโปนิคส์ด้วย SCOR Model: กรณีศึกษา บริษัท สวนละออ จำกัด. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 13(1), 45-53.
- สิทธิพันธ์ วิวัฒนาพรชัย และคณะ. (2565). การวิเคราะห์โซ่อุปทานการผลิตผ้าอ้อมक्रमของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสกลนคร โดยแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 44(3), 557-568.
- สำนักงานจังหวัดสระบุรี. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. 2561-2564). จังหวัดสระบุรี. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2567 จาก www.saraburi.go.th/web2/files/com_strategy/2017-12_9c975b039c08603.pdf
- ศิริรัตน์ ตรงวัฒนาวุฒิ และคณะ. (2561). การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานโรงสีข้าวอินทรีย์ขนาดเล็ก จังหวัดเชียงใหม่ โดยตัวแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*, 36(1), 157-180.
- ศูนย์สารสนเทศหม่อนไหมและประชาสัมพันธ์ กรมหม่อนไหม. (2564). *เอกลักษณ์ผ้าไทยในแต่ละภูมิภาค*. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2567 จาก www.qsds.go.th/silkcotton/knowledge.php
- Bourlakis, M. and Weightman, P. W.H.(2004). *Introduction to the UK Food Supply Chain. In Food Supply Chain Managemen*. Bourlakis, M.andWeightman, P.W.H., Blackwell Publishing, United Kingdom, pp.1-10.
- Cohen S, RouselU .(2005). *Strategic Supply Chain Management: The Five Disciplines for Top Performance.*, New York: McGraw-Hill.
- Hugo WMJ, Badenhorst-Weiss JA, Van Biljon EHB.(2004). *Supply chain management: logistics in perspective*. 3rd edition, Pretoria: Van Schaik.

- Likert, Rensis. 1967. *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan. *Educational and Psychological Measurement*, 1970 : 608-609.
- Stock, J.R., and Lambert, D.M. (2001). *Strategic Logistics Management (4th ed)*. Boston, MA: McGraw-Hill-Irwin.
- Supply Chain Council, (2005). *Supply Chain Operations Reference Model (SCOR)*. June 14, 2006. Search 19 December 2023 from www.Army.mil/escc/refmod4.c.htm.